

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 8 fl. (8 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (8 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Monarchul către popoarele Sale.

În urma morții atât de jalnice și triste a Împărătesei-Regine, Maiestatea Sa Împăratul și Regele nostru s'a văzut îndemnat a da un *manifest*, adresat *cătră toate popoarele* din împărăția austro-ungară.

Din manifest vedem între altele, că Maiestatea Sa a fost viu pătruns de durerea și semnele de jale, ce au cuprins pe toate popoarele în urma tristei întâmplări și de aceea. Ia toate le exprimă mulțumita Sa Înaltă, ear' de altă parte vestește, că deși greu lovit de soarte, va sta la postul Său și tadeamnă pe toate popoarele de a merge pe *calea iubirii și buneii înțelegeri*.

Manifestul este următorul:

Cătră popoarele Mele!

Cea mai grea și mai crudă cercare m'a ajuns pe Mine și Casa mea.

Soția Mea, podoba tronului Meu, credincioasa Mea soată, care în cele mai grele ciasuri ale vieții 'mi-a fost mângâiere și sprigin, în care am pierdut mai mult decât aș pute spune — nu mai este! O întâmplare îngrozitoare a răpit-o dela Mine și popoarele Mele.

O mână ucigașă, unealta acelei patimi nebune, care țintește la nimicirea stărilor sociale de acum, 'și-a ridicat pumnalul contra uneia dintre cele mai nobile femei, și c'o ură oarbă și fără scop a străpuns acea inimă, care ură n'a cunoscut și care a bătut numai pentru bine.

În mijlocul acelei dureri nemărginite, ce m'a ajuns pe Mine și Casa mea, în fața acelei fapte ne mai auzite, care a umplut cu groază lumea întreagă, este mai înainte de toate glasul iubitelor Mele popoare, cari îmi ușurează inima. Când în fața hotărârii dumnezeiești, care 'mi-a dat o lovitură atât de grea și necuprinsă, Mă închin cu supunere, trebuie să aduc mulțumită Provedinței pentru marea comoră, ce 'mi-a păstrat: pentru iubirea și credința milioanei, ce în ciasul suferinței Mă încunjură pe Mine și Familia mea.

În apropiere și în depărtare, în sus și în jos, s'a arătat în mii de forme jalea și durerea pentru fericita în Domnul Împărăteasă și Regină. Într'o mișcătoare conglăuire răsună de pe toate buzele plângerea pentru pierderea nereparabilă,

ca un răsunet fidel la ceea-ce simt în sufletul Meu.

Precum Eu voi păstra cu sfințenie până la moarte memoria iubitei Mele soții, tot așa grațitudinea și stima popoarelor Mele îi ridică ei monument neperitor pentru toate vremurile.

Din adâncul inimei Mele cernite mulțumesc fiecăruia pentru această dovadă mai nouă a simpatiei devotate.

Când vocile sărbătorești, ce erau să răsună în acest an, trebuie să amuțească, reamintirea de nenumăratele dovezi ale alipirei și simțirilor comune fidele îmi rămâne ca cel mai prețios dar, ce 'Mi-l dau popoarele Mele.

Comuniunea durerii stărește o nouă și lăuntrică legătură între tron și patrie. Iubirea neștrămutată a popoarelor Mele Mă întărește nu numai în acel sentiment mărit al datoriei, ca să țin mai departe la misiunea, ce-'Mi este incredintată, ci Mă întărește totodată și în nădejdea izbândei. Rog pe Atotputernicul, care M'a lovit atât de greu, să-'Mi dea încă putere de a pute duce la sfârșit aceea, spre ce sunt chemat. Îl rog să binecuvinteze popoarele Mele și să le lumineze, spre a afla calea iubirii și a înțelegerii împreună, pe care înaintând să înflorească și să devină fericite.

Dat în Schöabrunn, la 16 Septembrie 1896.

Francisc Iosif m. p.

Rescripte.

Manifestul împărătesc a eșit în foaia oficială din Budapesta și Viena, în care se află și rescripte, adresate ministrilor Bánffy și Goluchowski, prin care sunt însărcinați a aduce manifestul la cunoștința popoarelor.

Rescriptul către bar. Bánffy este următorul:

„Iubite br. Bánffy! În mijlocul acelei dureri nemăsurate, ce 'Mi-a pricinuit Mie și Casei Mele moartea fericitei în Domnul soției Mele Împărătese și Regine Elisabeta — iubirea și condolența popoarelor Mele, precum și grațitudinea față cu adormita în Domnul, s'a arătat în mod mișcător și înălțător de suflet.

„Urmez șoaptei inimei când te îndreptez pe D Ta, a face cunoscută în mod cu-

venit mulțumita Mea aici alăturată și adresată nemijlocit iubitelor Mele popoare din toate țările coroanei Mele ungare”.

Dat, Schönbrunn, 16 Septembrie 1898.

Francisc Iosif m. p.

Br. Bánffy m. p.

În alte două rescripte Maiestatea Sa face cunoscut, că în amintirea răposatei Împărătese-Regine a întemeiat un ordin (cu decorație) pentru acele femei, cari își vor câștiga merite în binefaceri și în iubirea de aproapei. Ordinul poartă numele: *Elisabeta*. El s'a dat mai întâiu contesei *Sztáray* care a fost lângă Împărăteasa în ciasul morții.

Jalea Românilor.

Am amintit în numărul trecut că Români din Austro-Ungaria, credincioși întotdeauna Monarchului și casei Domnitoare, 'și-au manifestat în chip vrednic durerea și jalea lor adâncă pentru pierderea Împărătesei-Regine.

La cele amintite în nrul trecut mai adăugem, că s'au făcut din partea corporațiilor noastre mai multe adrese de doliu, cari au să fie înaintate la Înalțul tron.

Dintre adrese ne sunt cunoscute, adresa „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” scrisă românește și adresa *Metropoliei române gr-or.*

Adresa „Asociațiunii”.

Adresa „Asociațiunii” este următoarea:

*Maiestatea Voastră
Cesară și Apostolică-Regală!*

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”, înființată din grația Meiestății Voastre pentru înaintarea culturală a supușilor Români de sub sceptrul Maiestatei Voastre, Vă roagă să-'i permiteți a da expresiune cumplitei dureri, de care este pătruns întreg poporul român din patrie în urma grozavei pierderi, ce Maiestatea Voastră și patria a îndurat prin neașteptata și tragică moarte a Meiestății Sale Reginei.

Credincioși obiceiurilor noastre strămoșești de a implora în toate rugăciunile noastre ajutorul cerului pentru Augustul nostru Domn, rugăm pe Atotputernicul să dea Meiestății Voastre și în aceste zile grele țării sufletească, cu care Maiestatea

Voastră ați știut să întimpinați și să suportați atâtea grave și dureroase lovituri ale sorței.

Cu cea mai profundă supunere Sibiu, în 16 Septembrie 1898, în numele comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”.

Adresa este iscălită de vicepreședintele Dr. Il. Pușcariu și prim-secretarul Dr. C. Diaconovich.

Adresa metropoliei române gr.-or.

Adresa metropoliei gr.-or. arată impresiunea dureroasă, ce a făcut-o îngrozitoare lovitură a sorței, care a răpit de lângă Maiestatea Sa Monarchul pe Regina, arată simțămintele de durere în numele Metropolitului, a episcopilor sufragani, a consistoarelor, clerului și poporului credincios depunând la treptele tronului pe lângă expresiunea credinței, alipirei și iubirei, tributul celor mai adânci dureri și celor mai sincere condolențe, îndreptând ferbinți rugăciuni către Domnul Atotputernic al cerurilor, ca în îndurarea Sa nesfârșită să dea mângâiere și tărie Maiestății Sale, să iee întotdeauna sub scutul său d-zeesc și să țina în putere neînfrântă pe Maiestatea Sa și Preaînalta casă domnitoare.

Adresa este iscălită în numele episcopilor români gr.-or. de Excelența Sa Metropolitul Miron Romanul.

Această adresă va fi subternută la Maiest. Sa prin guvernul țerei, pe când adresa „Asociațiunii”, s'a trimis de dreptul la cancelaria împărătească.

Împărăteasa-Regină Elisabeta.

Înmormântarea.

Înmormântarea răposatei Împărătese-Regine s'a făcut, după-cum am vestit, Sâmbăta trecută după amezii. Viena, împărătescul oraș a văzut una din cele mai pompoase, dar totodată și jalnică festivitate. Afară de deputați din toate părțile au luat parte la înmormântare mulți Domnitori din Europa, ear' aceia, cari au fost împedecați de a lua parte, au avut trimiși deosebiți de ai lor. Cu toții au depus cununii prețioase pe sicriu.

Sicriul a fost așezat în mica capelă a Curței, fiind totul învălțat în negru. El e de metal, cu o singură podoabă, o cruce mare de aur pe coperiș. Sub însemnele Împărătesei erau scrise latinește cuvintele: *Elisabeta, Împărăteasa Austriei*, ear' mai târziu, la ru-

garea Maghiarilor s'a adăos: și *Regina Ungariei*.

Domnitorii străini și deputațiunile, cari au luat parte la înmormântare, s'au dus rînd pe rînd de au depus cununii pe sicriu.

Conductul de înmormântare.

Pe la două ciasuri au început a sosi trăsurile acelor, cari aveau dreptul a intra în biserică, unde s'a ținut prohodul. Învăl-mășeala era foarte mare și ordinea era susținută de miliție. Trăsurile cari sosiau erau îmbrăcate în doliu, și rînd pe rînd biserică se umplea de oameni îmbrăcați în haine negre. Cerniți erau și păreții bisericii, așa încât privelește ce 'ți-se înfățișa ochilor îți făcea o impresie adâncă.

La orele 4 a pornit din castel conductul. În fruntea conductului pășiau toți preoții și călugării aflători în Viena.

După preoți veniau mai mulți dragoni de curte, apoi venia carul mortuar, tras de 8 cai negri, care aducea sicriul împărătesei.

Împărăteasa-Regină Elisabeta.

Sicriul și întreg carul mortuar era acoperit cu mătășă neagră.

După carul mortuar veniau trăsurile, cari aduceau mai multe femei, între cari damele de curte ale Împărătesei.

Ajuns în fața intrării bisericii, la semnul trist al dobelor și trîmbițelor sicriul a fost scoborit din carul mortuar și transportat în biserică.

Pe când s'au întîmplat acestea pe calea principală, pe un alt drum, Maiestatea Sa Monarchul, membrii casei domnitoare și toți Domnitorii străini, au mers la biserică, intrând în lăuntru pe o ușă laterală, așa încât așteptau deja în biserică sosirea sicriului.

Din familia domnitoare erau de față 35 de membri. Între reprezentanții clerului au fost și episcopii Pavel din Orade și Szabó din Gherla.

În criptă.

După ceremoniile înmormântării, cari au fost săvîrșite de cardinalul *Gruscha*, împreună cu o mulțime de preoți, sicriul a fost ridicat din mijlocul bisericii și a fost scoborit

în criptă, unde a intrat și Maiestatea Sa Monarchul, urmat de mai mulți prinți. În criptă sicriul a fost așezat la veciniciu-și locaș. Maiestatea Sa, Domnitorii și prinții au părăsit cripta și biserica, lăcrămînd.

Sicriul Împărătesei-Regine este al 127-lea în cripta împărătească. El a fost așezat lângă sicriul, în care doarme somnul de vecie fostul moștenitor al tronului, Rudolf.

După înmormântare.

Îndată după înmormântare la palat s'a dat o masă, la care au luat parte membrii casei domnitoare, Domnitorii și reprezentanții statelor străine.

La masă principele moștenitor Francisc Ferdinand l-a reprezentat pe Monarchul, care nu a fost de față.

Cei mai mulți Domnitori au părăsit încă în seara aceea Viena. Regele României, Carol I, care asemenea a fost la înmormântare, a plecat a doua zi, Duminică, din Viena.

Orașul Viena cu prilejul înmormântării s'a îmbrăcat în frumoase podoabe de jale. Steagurile de doliu au rămas și după înmormântare, arătând jalea Vienezilor.

Spre a se restaura, Maiestatea Sa va merge în curînd împreună cu Ahiducesa Maria Valeria la Valsee, și de acolo va veni la Göllö (în Ungaria), unde va rămîne mai multă vreme.

Conferența interparlamentară de pace. În anul acesta conferența interparlamentară de pace era să se țină în Bern, orașul de frunte al Elveției.

În urma atentatului căruia i-a căzut jertfă Împărăteasa noastră, fiind Elveția întreagă în agitație, conferența nu se va ține la Bern, ci la *Bruzella* (Belgia), în 29 l. c.

Despre aceasta membrii conferenței interparlamentare au fost înștiințați pe cale telegrafică.

Conferența va adresa o scrisoare de mulțumire Țarului pentru lucrarea întreprinsă în interesul păcii, care va fi dusă la Petersburg prin o deputațiune.

Cum se prădă banii statului.

Am spus-o în repetite rînduri, și de nenumărate-ori am arătat cu exemple, cum se prădă la noi banii statului, cum se aruncă ca pleava, pentru tot ce e unguresc, pentru școalele, teatrele, reuniunile lor de maghiarisare, — ear' în schimb noi nemaghiarii nu avem dela stat nici un favor, fără numai greutatea de purtat.

De prada ce se face cu banii țerei s'au îngrozit chiar și Ungurii, s'a îngrozit până și cocoșul Pázmándy. În o foiță publicată în „M—g” vorbind despre teatrele ungurești, se plînge între altele, că pentru opera (teatru de cântări) maghiară începînd dela 1884 până acum țeara a cheltuit peste 7 milioane fl. și totuși însuși Pázmándy o recunoaște, că „opera maghiară, cu toate că s'au prădat atîtia bani pentru ea, nu satisface așteptărilor”.

Numai pentru operă s'au cheltuit 7 milioane fl. — după spusese lor — în un timp foarte scurt. Câți bani se vor mai fi prădat pentru alte prostii ale lor?!

Să nu ne mirăm dară, dacă politica ocăruirei de acum duce țeara și poporul la sărăcie.

DIN LUME.

Creta.

În Creta, din a cărei pricină se iscase războiul între Turcia și Grecia, s'au ivit de nou turburări, anume în orașul *Candia*. Se vede, că ura între Turci și creștini n'a încetat. Din aceasta s'a născut răscoala Turcilor din *Candia*. Ansa mai deaproape a dat împrejurarea, că Englezii, a căror vapoare se află acolo, au schimbat deregătorii turci dela vamă cu creștini. Turcii infuriți au atacat soldații englezi, cari păzeau deregătorii vamei și apoi s'a născut o luptă între Turci și Englezi și creștini.

Turcii au făcut mai cruzimi, omorînd la 600 de creștini. Englezii ca, răspuns la răscoala Turcilor, au bombardat de pe vapoare orașul, care s'a aprins în mai multe locuri. În sfârșit cu mare greu s'a potolit răscoala.

Puterile europene au pretins dela Sultanul să retragă trupele turcești din Creta și se zice, că Rusia recomandă de guvernator al Cretei pe prințul *George*, un fiu al regelui Greciei.

Pacea și desarmarea.

Circularul Țarului, trimis pe la puterile europene și în care propune să se împuțineze (desarmeze) armatele, a fost primit de unele guverne prietenește, făgăduind că vor trimite reprezentanți la conferența, ce se va ține. Alte state n'au dat răspuns până acuma. S'au auzit însă voci, cari nu dau nădejdea, că desarmarea și pacea plănuită se va putea duce în deplinire.

Astfel împăratul Germaniei în o vorbire, ce a ținut-o în Vestfalia, a zis între altele, că și el e pentru pace, dar' vede asigurată pacea numai prin o armată puternică. Aceasta, firește, nu sună a pace sau desarmare.

Atentate.

În trecut, ca și în zilele noastre s'au făcut împotriva căpeteniilor statelor atentate sau încercări de omor, cari une-ori au izbutit. Dar' atunci atentatele erau puse la cale de partide politice sau de rivali, cari voiau să se urce ei pe tron și să apuce în mâni frânele puterii. Azi, în veacul anarchismului, se fac atentatele cu scopul de a nimici starea socială de acum și fiindcă cei mai puternici reprezentanți ai stărilor de azi sunt Domnitorii, atentatele încă se îndreaptă îndosebi contra lor.

De vre-o 20 de ani încoace atentatele nihiliste și anarchiste s'au înmulțit în așa măsură, încât am putea să zicem, că veacul nostru e și veacul atentatelor. Nici când mai înainte încercările de felul acesta n'au fost atât de dese și de multe. Începând dela 1878, atentatele anarchiste se țin lanț. Dela 1878 până în prezent s'au plănuit și în mare parte s'au și săvârșit următoarele atentate, îndreptate în contra domnitorilor: În 1878, la 11 Maiu, anarchistul *Höfel* a atentat la viața împăratului *Wilhelm I.* al Germaniei,

1848.

— Cronica anului. —

Varașdin, 11 Septemvrie
Jellacici declară printr'un manifest războiul
Ungariei, (Siebb. B. nr. 100).

Luna, 11 Septemvrie.

Măcelul dela Luna.

Comitele *Toroczkay* încearcă să capaciteze pe popor, ca să asculte de porunca guvernului (noua ordinațiune de asentare), dar' poporul cere încăpăținat lege sancționată, să i-se arete legea și porunca Împăratului cu pajura în frunte.

Sz-Katolna, 13 Septemvrie.

Sécuii au ținut aci adunare națională sub președința lui *A. Horváth*, fiind de față deputatul *Berzenczey*, ca comisar ministerial, care spuse Sécuiilor, că »li-s'a deschis Bănăutul în locul Sêrbilor și a Românilor, deci numai să prindă arme; aceasta este voința dietei«. Și în scurt timp s'au înștiințat 600 de recruți și pe toți, cari îi sfătuiău altmintrelea, îi numiau »bujtogató«, ba pe mulți, între alții chiar pe un preot de ai lor, pentru-că a fost contra înarmării poporului, au voit să-l omoare!
(Gaz. Tr. nr. 74).

Năsăud, 14 Septemvrie.

Proclamațiunea lui Urban.

Un energetic protest în contra drepturilor răpite cu puterea dela Împăratul în luna lui Martie; deneagă supunerea ministerului unguresc; dorește, că tot dela 100 de Români să i-se trimită un recrut la Năsăud.
(Kerékgyártó).

Grind, 14 Septemvrie.

Toroczkay, nesăturându-se cu sângele vărsat la Luna, a dislocat la comuna Grind o companie de linie din regimentul *Carol Ferdinand* sub comanda căpitanului *Michalovski* și 51 husari sêcuiști, ca să stee pe spinarea locuitorilor până când vor numera și în bani 4000 (patru mii) florini mon. conv. pentru-că au rebelat.
(Barițiu).

Cluj, 14 Septemvrie.

Executarea legii de recrutare întâmpină prin multe locuri rezistență faptică. În mai multe comune din comitatul Turzei a trebuit

Gendarmii în Ungaria. Pentru păzirea ordinii în „statul unitar maghiar“, al lui *Bánffy*, ca cel mai bun și cel mai sigur mijloc s'a dovedit gendarmii, vestiți cu deosebire la prilejuri când au de a face cu popoarele nemaghiare.

Nu e mirare deci, dacă s'au de mare lipsă pentru Ungaria.

În preliminarul de spese al ministrului de interne pe anul viitor, s'au luat 5.239 980 fl. 76 cr. numai pentru plățirea pe un an a gendarmilor. Tot acolo e plănuită înmulțirea gendarmeriei cu câteva sute.

Adevărat stat polițienesc.

Pățaniile Maghiarilor.

S'au supărat rău compatrioții nostri maghiari de cele ce au pățit în Viena, cu prilejul înmormântării Împărătesei-Regine. Nu-i vorbă supărările lor sunt multe acum. Ei în sumeția lor își închipuiesc, că sunt cel dintâiu popor în împărăția austro-ungară și au așteptat, că în Viena să fie purtați pe palme și toți să li-se închine cu plecăciune. Nu s'a întâmplat însă nici una, nici alta și ei în Viena au fost puși numai la locul, ce li-se cuvine și nimenea nu i-a căciulit. De aci supărarea lor.

Pe lângă aceea, că sunt necăjiți pe manifestul împărătesc din pricină, că el este adresat tuturor popoarelor, pe când ei zic, că în Ungaria nu sunt mai multe popoare, ci numai o „națiune maghiară“, foile maghiare se plâng, că deputațiunile lor au fost nebăgate în seamă din partea cercurilor oficioase și neoficioase. Dacă altcum nu s'a putut — zice „*Budapesti Hirlep*“ — Vienezii au arătat prin mici șicane, că nu nutresc simțăminte prietenești față de noi.

Între altele deputațiunea parlamentului maghiar a fost „salutată“ în *Bankgasse* cu strigăte puternice de „*abzug*“ („jos cu ei“).

„*Budapesti Napló*“ se plâng, că un aranjator a strigat la deputațiunea dietei — care era în gală, cu pinteuri și șicane — astfel: — *Die Herren von Comitât zurück!* (adecă: „Domnii dela comitat îndărăpt“), dejosind astfel dieta.

Să mai plâng apoi foile, că și episcopii unguri au fost puțin băgați în seamă!

Ei, „supărări“ și „necazuri“ patriotice!

FOIȚA.

Peatra înțelepciunii sau vorbe adevărate.

Adunate de I. Dariu.

Nesocotința duce la păcat; păcatul duce la nenorocire; nenorocirea des'eaptă spre cunoștință și căință; căința adevărată duce la Dumnezeu. *Hebel.*

Pasul timpului e întreit: întârziând sosește viitorul; ca săgeata sboară prezentul; pururea liniștit stă trecutul. *Schiller.*

Ce dai prietenește, viața împodobește; nu închide mâna ta cătră cel lipsit; pe cel cucernic nu-l lipsi de îndurarea ta; fapta bună este izvor rătoritor în pustiu arzător. *Ustori.*

Adevărata fericire este îndestulirea și îndestulirea are pretutindenea de ajuns. *Gothe.*

dar' fără succes. În 1878, la 2 Iulie, Dr. *Nobiling* a pușcat asupra împăratului *Wilhelm I.*, fără a-l nimeri. În 1878, 17 Noemvrie, anarchistul *Passamante* a voit să-l străpungă pe *Umberto*, regele Italiei. În 1878, 28 Octomvrie, atentatul lui *Solovieff* în contra Țarului *Alexandru al II-lea*. În 1879, 31 Octomvrie, atentatul lui *Hartmann* în contra Țarului *Alexandru II.* În 1879, 30 Decemvrie, atentatul lui *Otero* și *Gonzales* în contra lui *Alfonso al XII-lea*, regele Spaniei. În 1880, 7 Februarie, atentat cu bombă în contra Țarului *Alexandru II.* În 1882, 13 Martie, atentat cu bombă în contra Țarului *Alexandru II.*, căruia îi și cade jertfă. În 1885, 13 Iunie, *Reinsdorf* și soții sei au proiectat un atentat cu dinamită în contra împăratului Germaniei *Wilhelm I.* În 1894, 24 Iunie, omorirea lui *Sadi Carnot*, de cătră *Casario Santo*. În anul trecut un anarchist a voit să străpungă pe regele *Umberto* al Italiei.

Acest lung șir de atentate și omoruri îl închide atentatul mai nou al lui *Lucheni*, la care a căzut jertfă Împărăteasa-Regină a noastră.

să se recvireze miliție, cu care ocaziune s'au întemplat vărsări de sânge. Același lucru se comunică din scaunul Arieșului și din ținutul Orăzei-mari. (Siebb. B. nr. 98).

Blaj, 16 Septembrie.

A treia adunare națională dela Blaj.

Din părțile Sibiului soșesc pe la 10 ore mulțime de Români, la număr cam 3000. Cea mai mare parte înarmați cu lănci, furci de fer, ca o gardă națională să așezară înaintea bisericii catedrale.

Fruntașii așternură P. O. Capitlu o petițiune, care conține: 1. Asuprirea poporului cu noua lege de recrutare, care nu e încă sancționată. 2. Exoperarea dela guvern ținerea unei adunări generale, în care să se publice poporului rezoluțiunile M. Sale dela Innsbruck, pașii comitetului național etc. 3. Să se elibereze toți prinșii politici. În urma acestora s'a și compus în adunarea capitulară reprezentățiunea către guvern, alăturându-i-se petițiunea »necăjiților frați ardeleni« și s'a și trimis »stafetaliter« la Cluj, prin deputații Vasilie Rațiu, canonic și Andreiu Pop, profesor. (Org. Naț. nr. 18).

Cluj, 17 Septembrie.

»K. Hiradó« aduce știrea, că vicecolonelul Urban, sosit de curând dela Viena, a dat un circular către comitatele și magistratele locuite de Români în care avisează, că: »el va recruta dela toată suta de Români câte doi pentru o trupă cu care să spargă și să nimicească uniunea Transilvaniei cu Ungaria și să apere drepturile Monarhului«.

Tot K. Hiradó zice, că Croații au trimis proclamațiune în Ardeal pentru a-i provoca pe Români »să strîmtoarească pe Ungurii revoluționari și anarhiști din Transilvania«.

— Din regimentul I. român vor merge la Brașov 4 companii; la Alba-Iulia 1, la Deva 1, la Sibiu 3 (cu ceea ce staționează acolo), ear' 2 sînt deja la Sighișoara.

Arad, 17 Septembrie.

Din incidentul recrutărilor s'a întemplat vărsare de sânge românesc, căci Românii din jurul Aradului nu vreau să știe despre o lege »nesancționată de Monarch«. Mai multe mii de Români s'au înarmat cu coase, dar armata din Arad a fost comandată în contra lor și mulți au rămas morți, ear' foarte mulți au fost răniți grav. Mai mult sânge s'a vărsat la Nădab. (Gaz. de Tr. nr. 76).

M.-Oșorhei, 18 Septembrie.

Voluntarii și husarii lui Kossuth maltratează în mod barbar pe protopopul Ilie Farago. »Org. Naț.« nr. 20 publică un lung raport scris de însuși protopopul Farago.

Nitra, 18 Septembrie.

Hurban, Hodzsa și Stur cu o ceată de studenți cehi înarmați năvălesc în Nitra »ca să elibereze pe Slavii cei apesați de 900 de ani«. (Kerékgyártó).

Odorhei, 18 Septembrie.

Sécuii de pe aci au hotărât moarte pentru toți conaționali lor cari ar cuteza a respinge armele; pentru scopuri ostășești au adunat 40 mii fl. arg.

»Luați seama, Români — zice »Gaz. de Tr.« — că turburoasele și sângeroasele timpuri în care ajunserăm nu se vor încheia într'o lună, nici într'un an; am ajuns rele timpuri; să ne unim strîns, să ne lipim de monarhia austriacă și să ne armăm! — Blăstemați fricoșii!»

SCRISORI.

O însoțire sistem Raifeisen.

Rechita, la 15/3 Septembrie 1898.

Stimate Dle Redactor!

Necazurile și lipsele cele de multe feluri, ce năpustesc asupra omenimei și mai ales asupra mult cercatului nostru popor român, ne îndeamnă ca să dăm mâna frățească la olaltă și umăr la umăr să nisum a învinge acele necazuri și nevoi, căci se zice: »unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere, unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește«.

În comuna noastră *Rechita* în urma așezării sale în munți, multe neajunsuri și lipse muncesc poporul. Singurul câștig ce-l fac, stă în economia vitelor. Această economie o poartă mai ales pe munții erariați din apropierea comunei. Pentru acești munți însă trebuie să plătească arenzi mari și ca să le poată plăti trebuie să împrumute banii de lipsă dela casse de ajutorare străine și mai cu seamă dela anumiți cămătari, cu cari de mult timp au locuitorii legătură, pe lângă procente mari. Acești cămătari sau mai bine zis lipitori, apoi ani de-arindul se resfată pe pielea bietului țeran român încătușat de lanțurile miseriei.

Pătrunzând unii adânc în adevărul cuvintelor de mai sus, că: »unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește«, la stăruința unuia dintre cei mai zeloși luptători pentru binele și interesele poporului românesc de aici, adică a dlui pretor *Ioan Henteș*, ne-am hotărât ca să înființăm în comuna noastră o însoțire sistemul Raifeisen, cu scopul ca să ne întindem unul altuia mâna de ajutor în lipsele și nevoile ce vin asupra noastră în această vale a plângerei, ear' de altă parte să depărtăm dela noi lipitorile acelea, cari de atâta timp s'au îngrășat din sadoarea sormanului țeran român.

Ca să ne putem întrupa cât mai curând dorința noastră, am recurs la on. comitet central al »Reuniunii agricole din comitatul Sibiului« spre a ne sta întru ajutor, ca la unii vărsați în privința aceasta. Acesta la invitația noastră a și binevoit a veni în comuna noastră reprezentat prin on. domn *Demetriu Comșa*, președintele și dl *Victor Tordășianu*, secretarul reuniunii, la cari s'a însoțit și zelosul nostru pretor, dl *Henteș*.

Acești 3 bărbați devotați, nepregetând ostenele și jertfe au sosit în comună. Aici cu o iubire și cu un zel apostolic, au adresat poporului cuvinte de cele mai pătrunzătoare, și-au dat povețe economice de tot felul, mai ales în ale stupăritului, pomăritului, vieritului etc., în urmă s'au silit mai ales a le pune în lumină invederată folosesele neprețuite ce sînt în stare a le aduce înființarea *casselor de ajutorare*, îndemnând poporul cu tot dinadinsul pentru îmbrățișarea lor.

N'am cuvinte spre a descrie îndeajuns însuflețirea de care a fost cuprins poporul la auzul cuvintelor părintești a domnilor noștri. În urma acesteia am isbutit în aceeași zi a ne constitui, rămânând numai să purcedem după aceste spre a-și câștiga societatea noastră valoare de drept.

Laudă Domnului, că azi când scriu aceste șire ne putem fâli că avem la mână toate actele referitoare la însoțire. Avem statute aprobate și actul de înregistrare prin tribunalul regesc din Sibiu a societății noastre, care va purta numele de: »însoțire de credit în *Rechita*, asociațiune înregistrată«.

Restează ca însoțirea noastră să-și înceapă lucrarea sa, ceea-ce nădăjdum, că se va și întempla prin mijlocirea oamenilor binevoitori și iubitori de înaintarea poporului român.

Cu multă bucurie dându-le acestea la cunoștința publicului românesc interesat, nu putem întrelăsa fără de a ne exprima simțămintele de recunoștință și mulțumită față de sus amintiții domni, cari pe lângă toate ocupațiunile lor grele, au binevoit a conlucra întru realizarea întreprinderii noastre.

Ioan Ghișă,
paroch și preș. însoțirii.

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“.

Săliște, 6/18 Septembrie 1898.

În vederea belșugului de prune, ce în părțile noastre se produce și în vederea puținului preț, ce populațiunea română îl pune pe acest ram de cultură economică — comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului« în toamna anului 1894 a procurat cu mari cheltuieli cuptorul de uscat poame sistem »Cazenille« și l-a zidit în centrala noastră comună Săliște, cu scopul laudabil, ca la acest cuptor cu timpul să-și usce prunele sale cum și alte poame, toată populațiunea din Săliște și împrejurime.

Acest cuptor, care se numără între cele mai moderne, se deosebește întru toate de așa zisele coșere, cu ajutorul cărora populațiunea noastră își uscă prunele. Pe când prunele uscate cu mare osteneală la coșer se afumă, se murdăresc, ba își perd partea cea mai de căpetenie — *mustul*, care se scurge, prunele uscate la cuptorul Reuniunii nu capătă nici un fel de miros, își păstrează sucul, culoarea frumoasă și mai pe sus de toate se țin ani de-arindul. Ca pildă aduc pe bravul proprietar dl *Ioan Popescu* din Sibiu, care în toamna anului 1896, ca ceva raritate, a imbiat unor oaspeți ai sei, prune uscate la cuptorul »Cazenille« în 1894, cari nu se deschilneau întru nimic de prunele uscate în 1896.

Asemenea prune uscate în străinătate se bucură de mare căutare și numai noi Românii nu le știm prețul, cu toate-că mai ales noi, cu atâtea săptămâni, ba luni de post de peste an, ar trebui să le prețuim mai mult. Cunosce prăvălîi, cum este firma *Grohmann* din Sibiu, care își procură pentru noi prunele uscate din străinătate și le vinde printre noi cu preț mare, care dacă am folosi cuptorul »Cazenille« — ar rămâne în buzunarele noastre.

Cuptorul acesta dat în 1894 în îngrijirea tovarășiei noastre agricole, a fost pus în lucrare și cei 90 proprietari, cari l-au folosit uscând prunele la el, au rămas cu toții mulțumiți de isprava făcută. Tot atunci am băgat de seamă, că la acest cuptor se pot usca afară de prune tot felul de poame, legumi, păstăioase, cartofi, preparate delicate de fructe etc., ear' în timp de iarnă cuptorul se poate folosi chiar și la afumatul cărnei etc.

Modul de purcedere la uscare este cam următorul: Înainte de toate se aleg prunele după mărime și se introduc în cuptorul încălzit ceva peste 30° C., ear' după aceea se susține în el temperatura de 45—50° C., până-când prunele puse lângă olaltă pe cele 90 lese încep a se sbârci la coadă, când apoi temperatura se ridică la 65—70° C., și prunele se țin în cuptor cam 48—50 ore ca să se usce cum se cuvine. Prunele după aceea se examinează și cele mai puțin uscate se introduc din nou în cuptor, ear' cele desevirșit uscate, după-ce s'au răcit, se pun în grămezi de 10—15 cm. și se țin astfel o zi. Ca prunele uscate să capete lustru se introduc din nou pe 10 minute în cuptor, care trebuie să aibă o temperatură de 80—85° C.

Aceste am ținut să le aduc deocamdată la cunoștința publică, rămânând ca cei însărcinați de reuniune, să aducă la cunoștința celor interesați amănuntele cu privire la ziua în care se va începe uscarea, la rîndul ce se va observa la uscat, cum și la taxele, ce vom ave să le solvim pentru fiecare leasă respective cuptor de uscat.

»Agricolist.«

Concurs literar.

— Premii pentru două monografii. —

În anul trecut am amintit, că compatriotul nostru, dl Dr. Vasile Bianu, medic în Buzău (România) a depus la administrația foii noastre 30 fl. în aur, drept premiu pentru o monografie sau descriere a comunei Șard, (comit. Alba-inf.), ear' un alt premiu tot de 30 fl. pe care l-a pus anul trecut d-sa, pentru monografia comunei Făget (comitatul Târnavei-mici), nefăcând până acum nime această monografie, l-a lăsat mai departe pe un an, tot pentru monografia comunei Făget.

Astfel din dărnicia dlui Dr. Bianu escriem concurs pentru:

O monografie a comunei Șard (comit. Albei-inf.)

O monografie a comunei Făget (comit. Târnavei-mici), fiind merit pentru fiecare deosebit câte un premiu de 30 fl. v. a.

Monografiile au să cuprindă, drept introducere, o scurtă descriere istorică-etnografică, corografică etc. a comitatelor respective (la Șard comitatul Albei-inf., la Făget comit. Târnavei-mici) și a locurilor mai însemnate din jurul localităților respective.

În jurul Șardului e între altele Alba-Iulia și valea Murășului, cu reminiscențe istorice (S-Imbru, Mirislău etc.) În jurul Făgetului e Cetatea-de-Baltă, odinioară în stăpânirea Domnilor Moldovei, începând dela Stefan-cel-Mare, apoi Bia, veche residență protopopească etc.

Îndeosebi descrierile vor cuprinde tot ce se ține de respectivele comune, astfel ca să avem o icoană clară și fidelă despre ele și locuitorii lor.

Anume în descriere se va arăta mărimea hotarului, în jugere catastrale; numărul caselor și descrierea unei case țărănești, interiorul și exteriorul ei și clădirile economice, ce se țin de obicei de casă; zidurile mai însemnate d. e. biserica, școala etc., trecutul lor și în legătură cu aceasta trecutul comunei, după tradiție și încât se poate după date istorice etc. La descrierea hotarului să se însemne numirile părților de hotar, ce bucate se seamănă cu deosebire, apoi viile, pădurile etc., dacă sunt ruine sau locuri cu legende, să se adune aceste din gura poporului. Trecând la locuitori, să se dea numărul lor, naționalitatea, religia, portul, unele obiceiuri frumoase sau deosebite, apoi starea materială a locuitorilor; în legătură cu aceasta să se arete bogăția în vite, cum se țin ele, au sporit sau au scăzut etc., să se arete starea culturală, câți știu scrie și ceti, ce foi umblă în comună etc. În urmă să se facă o arătare despre venitele și cheltuelile comunei.

Cam de acest cuprins are să fie fiecare din cele două monografii, fiind

descriș și amintit tot ce este de însemnătate din trecut și prezent, stând firește în voea autorului a expune materialul în ordinea, care o va afla de mai potrivită. De modele pot servi și monografiile de comune, publicate mai înainte în „Foaia Poporului” și scoase în broșuri, cum sânt monografiile comunelor Gurariu, Orlat și Răhău.

Lucrările au să fie terminate în decurs de 11 luni de zile, fixându-se ca termin 31 August st. n. 1899, până când au să se trimită redacțiunii „Foi Poporului”. Ele vor fi supuse judecâței unui juriu și acelea cari se vor afla de mai bune vor fi premiate și publicate în „Foaia Poporului”, de unde se pot reproduce în broșură. Redacția „Foi Poporului”.

PARTEA ECONOMICĂ.

Mașinile de tăiat nutrețul.

În alte țări este îndeobște cunoscut că tăind nutrețul, ce se dă vitelor, se face o cruțare foarte însemnată, animalele mâncând tot ce li-se pune înainte; cu chipul acesta ele se nutresc și se îngrășe mai bine, ear' economul are mod de-a ține un număr mai mare de animale. Paiete date întregi nutresc foarte rău, pentru-că partea cea mai mare sânt date în laturi, rămânând nemâncate; tot așa și tuleii (cocenii, jipii) de cucuruz. Amestecate însă cu fân sau otavă și tăiate mărunt cu mașina numitele soiuri de nutreț devin prețioase; ear' stropite fiind măcar din când în când și cu apă sărată au o înfruntare și mai binefăcătoare.

În fabrici se află acum fel de fel de mașini pentru tăierea nutrețului și unii din economii nostri mai cu dare de mână, firește tare puțini, au cumpărat astfel de mașini, fiind foarte mulțumiți de sporul făcut în toate privințele cu ajutorul lor. Partea cea mai mare a plugarilor însă n'are putința de a-și cumpăra aceste folositoare mașini. Dar' ceea-ce nu poate face unul singur, pot face 2—3 sau mai mulți, întovărășindu-se; ear' cu rînd și seamă o bună mașină poate fi deajuns pentru o uliță întreagă sau și pentru mai multe. De sine se pricepe, că cei-ce n'ar fi tovarăși, ar trebui să plătească o anumită taxă, ce se va statorî de proprietarii mașinei.

Mașinile de tăiat nutreț sânt de mai multe feluri, dintre cari vom numi câteva, așa:

1. Mașina de mână pentru tăiat, cu care se taie pe oră 20 ferdele nutreț; prețul 33 fl.

2. Mașina de mână pentru tăiat, cu care se taie pe oră 35 ferdele nutreț; prețul 47 fl.

3. Mașina de tăiat nutreț, mult mai spornică; prețul 72 fl.

4. Mașina de tăiat nutreț pentru 75—125 vite; prețul 190 fl.

Peste iarnă plugarii au timp îndeajuns pentru tăierea nutrețului și nutrirea vitelor cu mai multă îngrijire, făcând economie în nutreț; căci și așa pentru mulți economi, în lipsa altor moduri de lucrare, iarna este numai de șezut, de mers în povești și adese-ori și de făcut cheltueli zădărnice.

Fiind însă provăzute toate comunele cu astfel de mașini în număr îndestulitor, economii ar ave bunul prilej de a folosi mai bine timpul iernei. Cu chipul acesta, cruțând mult nutreț, în loc de 2 vite ar pute ține 3 și în loc de 4 șese și încă mai bune, ceea-ce în economie este un pas foarte însemnat spre bine, spre înaintare.

Întevărăși-ți-vă și cumpărați mașini de tăiat nutreț, căci veți vedea în scurt timp, că banii dați pe ele, vor sporî ca talanții bine întrebuințați din evanghelie.

Musca de hesa și gândacul de Maiu.

Cea dintâiu este o musculiță care își face sborul în Septemvrie și Maiu și e tare stricăcioasă sămănăturilor de grâu. Ele se ascund în paiu, unde își așează ouăle, din cari se fac mai întâiu omide. În starea de omide atacă paiul. Holdele cărora li-s'ar fi făcut stricăciune din partea acestei omide în timpul toamnei, primăvara se pot ajuta, ca să-și vină ear' în fire, punând pe loc găinaț, nitrat de Chili (gunoiu măiestrit) sau un compost bun. Dar' mijlocul cel mai sigur pentru totala stîrpire a lor este arderea paielor și a miriștilor. Ajută și aratul afund al miriștilor, ca să li-se facă cu neputință eșirea din nou la suprafață.

Gândacul de Maiu încă este stricător grâului mai cu seamă în stare deomidă, care în timp de 3 ani roade neîntrerupt la rădăcinile plantelor. Cu prilejul aratului și grăpatului omida gândacului de Maiu se scoate deasupra pământului; atunci s'ar pute aduna; dar' mai ușor s'ar pute împuțina, punându-se pe urma plugului găștele și ratele, cari „ce apucă tot îmbugă”.

Taurul de prăsilă.

Soiul și buna îngrijire sânt cerințe neapărate pentru un taur de prăsilă.

Când cu alegerea taurului e de a se ave în vedere înainte de toate, că părintii lui să fi intrunit cele mai alese însușiri; ear' el însuși să fie deplin sănătos și fără scăderi.

Încât pentru îngrijirea taurului, nutrirea din belșug și împreunarea cu măsură au cele mai bune urmări atât cu privire la sănătatea lui, cât și mai ales față de înmulțirea vitelor întru toate corespunzătoare.

Taurul trebuie ținut în grajd cu nutreț de cel mai ales, din care ovėsul încă se nu lipsească. Munca ușoară nu-i poate strica, dimpotrivă îi prinde tare bine.

Fiind folosit prea tinăr, vițeei prăsiți de el vor fi slabi. De aceea înainte de-a ajunge la vîrstă de $1\frac{1}{2}$ an nu e bine a-l lăsa să gonască; chiar și atunci numai cu cruțare. Dela doi ani încolo se poate întrebuița pe deplin până e de 4 ani.

Dela acest timp începe a-și perde puterea de rodire, rămânând sterpe multe vite gonite de el; pentru aceea e bine să nu se mai folosească.

Dela $1\frac{1}{2}$ —2 ani se nu 'i-se lase spre gonire mai multe ca 30—40 vaci; ear' dela 2—4 ani câte 100; dar' și aici se se aibă în vedere rînd și regulă, fără cari și taurul se strică și vițeei nu vor dobândi cele mai bune însușiri.

Pentru a se pute ține rînd și regulă, taurul nu trebuie mînat la pășune împreună cu vacile; ci aceste se 'i-se aducă totdeauna în curtea, unde el se ține.

Cu chipul acesta se încunjură rēul de-a gonî într'o zi mai multe vaci; ceea-ce e de osăndit. Pentru-că în această întēmplare multe din ele rămân sterpe.

Dela tauri de soi slab sau rēu ținuți se dobăndesc vițeei amărîți, pricinuindu-se mari pagube economilor și comunei însuși. Asemenea și în cazul când comuna n'are tauri în număr de-ajuns pentru toate vacile sale.

Se zicem, că o comună are 250 de vaci și la ele numai 2 tauri, pățenia de toate zilele ne arată, că cel puțin 100 din acele vaci rămân sterpe; ear' socotind pierderea vițelului și laptelui numai cu 50 fl., dela 100 de vaci ar fi pierderea de 5000 fl. Și această pierdere mare e pricinuită deoparte din neștiință, ear' de altă parte pentru-că cum zice proverbul: *poporul din comună a fost „scump la țerțe și ieftin la fâina“*; adică n'a ținut cu un taur mai mult, care n'ar fi costat peste 3—400 fl. și astfel s'a păgubit cu 5000 fl.

Pagube încă și mai mari au comunele și proprietarii lor prin ținerea de tauri de soi prost; ceea-ce încă s'ar pute dovedi foarte ușor. Dar' tocmai pentru-că lucrul e atât de limpede și ușor de priceput, nu mai adacem pilde.

Una însă stă, că ținerea taurilor de soi ales în număr potrivit împregiurării și îngrijirea lor, precum am arētat mai sus, vor avē urmări foarte bune asupra înmulțirii averei și bunăstării poporului.

Păstrarea ouelor.

Se știe, că ouele sînt peste iarnă întreit și împătrat mai scumpe decăt vara și toamna, din pricina, că găinile în timp friguros încetează de a oua, afară de prea puține — între aceste puține tinere și cele ținute în locuri călduroase. Pentru aceea oamenii au cercat și cearcă neîntrerupt căi și moduri de a păstra ouele de vara și peste iarnă.

În timpul din urmă Strauch, directorul școalei economice de iarnă din Neisse, a făcut vre-o 20 probe deosebite, așezând cu sfîrșitul lui Iulie câte 20 oue proaspete pentru fiecare metodă, și, cercetându-le cu sfîrșitul lui Februarie, adică la $\frac{1}{2}$ an, a ajuns la următoarele rezultate:

1. Ouele puse în apă sărată nu s'au putut folosi, dar' nu pentru-că ar fi trecut în descompunere (putrējune), ci pentru-că pătrunzēnd sarea în ele, au căpētat un gust neplăcut la mănecare.

2. Peste jumătate au fost rele (80 la sută) din cele învelite în hârtie, (80 la sută) din cele așezate în acid salicyl, (câte 70 la sută) din cele păstrate în țărțe, din cele provēzute cu parafin pe deasupra.

3. Până la jumătate (50 la sută) au fost rele din ouele, cari au fost puse 12—15 secunde în apă ferbinte, tot așa cele tractate cu apă în care s'a topit peatră acră; (40 la sută) din cele unse cu colloid și tot atâtea din cele îmbrăcate în lac; (20 la sută) au fost stricate din cele unse cu șorlic de slănină și din cele ținute în cenușe.

4. Au fost bune toate ouele îmbrăcate în vaselin și cele ținute în apă de var.

Ear' foarte bune au fost toate ouele păstrate în așa numita — pe nemție — *Wasserglas*, care se pare a întrece pe toate celelalte. Sē urmează astfel: Sē cercetează onēle după țaria coajei, ciocnindu-se două câte două: cele, cari dau un sunet mai ascuțit, se pun la o parte, nefiind așa potrivite pentru păstrat. Celelalte se pun lângă olaltă într'un vas larg cu virful în sus; se pot pune 2—3 rînduri peste olaltă. Peste ele se varsă amestecătură făcută din 2 litre *Wasserglas* și 10 litre apă, astfel ca sē se acopere ouele și apoi se lasă în stare liniștită. Din *Wasserglas* sē formează o materie jelatinoasă, în care ouele se păstrează bine până în primăvară.

Școalele economice de repetiție.

1.

Despre felul acesta de școale am avut prilejul sē scriem de repețite-ori în *Foaia Poporului* și însemnătatea cea mare a lor pentru înaintarea în cultură și bunăstare a plugarilor ne face sē revenim din nou, acum la începutul acestui an școlastic.

Școalele de repetiție sînt introduse în țeara noastră de 30 de ani; dar' ele au fost până acum numai cu numele sau numai în lege — pe hârtie; în faptă prea puține 'și-au implinit chemarea.

În 1896, adică înainte cu doi ani, ministrul școalelor prin o nouă ordinațiune (porncă) a dat sē înțeleagă toată suflarea: Români, Nemți, Unguri, Sērbi ș. a. că în modul de până acum nu mai merge, școalele de repetiție trebuie sē se pună în rînd, implinindu-și datorințele, ce legea le prevede.

În numita ordinațiune s'au îndatorat toate comunele, în cari se află școală cu cel puțin 2 învățatori, ca neamnat sē pună în deplină lucrare legea cu privire la școalele de repetiție și urmarea a fost, că în decurs de 2 ani s'au pus în ființă 450 astfel de școale; ear' un număr mare e pe cale de a se înființa.

Dintre aceste 450 școale nu putem ști sigur câte sînt românești; dar' de bună-seamă nu vor fi nici 25. De unde se vede, că noi și în această privință am rămas și vom rămâne departe, foarte departe, în urma altora. Rămânând înderēt cu școalele economice, nu vom avē putința de a ne forma mai bine pentru purtarea economiei pe fiii nostri și astfel sărăciei, care se întinde vēzēnd cu ochii, nici ei nu-i vor pute pune stavilă prin un mod mai înțelept de lucrare a tuturor ramurilor economice și peste tot prin o viețuire mai bine potrivită împrejurărilor grele, ce-i așteaptă.

Nefiind prin urmare timp de pierdut, ținem că e de neapērată trebuință a lămurii pe toți, cari li privește această afacere: pe *popor, comune, comitete școlastice parohiale și pe învățatori.*

(Va urma.)

Din traista cu povețele.

— Rēspunsuri. —

Abonent nr. 8348. Din cele-ce ne scrii, nu putem ști curat cum stă lucrul d-tale, numai atîta vedem, că ai greșit, cānd ceea-ce ai cumpērat nu ai intabulat îndată. Întreabă pe un avocat, care sē-ți caute foaia și apoi acela îți poate da sfatul, ce ai de făcut.

Abonentului M. B. Corond în Selagin. Faci întrebarea: Ce poate fi causs, că unii pomi — în întēmplarea de față un frăgar nu rodește de loc; primăvara face niște flori lungi ca degetul — întocmai cum înflorește răchita — cari toate pică și în veci nu rodește?

Nerodirea sau stărpiciunea frăgarului d-tale trebuie sē fie pricinuită sau de slăbiciunea sau de puterea prea mare a lui. În cazul dintāiu trebuie sē se schimbe pămēntul din jurul frăgarului și sē se gunoiască.

În cazul al doilea: vei descoperi rădēcinile frăgarului, tăind una din cele mari; crengi, sē nu-i tai timp de doi ani. În chipul acesta 'ți-se va implini dorința: frăgarul d-tale va lega și produce fragi.

Abonentului V. M. în G. h. — Arad. *Limbricii* se pot curăți prin materii purgative

(curăţitoare). Între aceste se numără zama de muschi de peatră, untură grasă, care se dă de beut. Bun este şi mercurius solubilis (argint viu), asemenea şi sulphur (peatră pucioasă).

Pecinginea prevenită din căldură se vindecă ungând locul cu spermanţet sau cu unt de migdale sau cu unt proaspăt, cu unt de cacao sau cu alifie (unsoare) de struguri ş. a.

Pecinginea părţilor genitale (cele din-dărăt) se vindecă cu abureli făcute cu ţăriţe sau cu întăreală, apă de plumb, ceaiu din flori de trandafir ş. a.; iar pe din lăuntru se vor da ape minerale alcaline şi sulfuroase, ca să curăţe.

Pecinginea de soiul al treilea este așa numitul *cur de găină*; pentru această pecingine se vor face spălături cu apă fluidată de unu la o sută, apoi alifie cu pucioasă sau cu camfor.

Aname: Alifie 30 grame şi floare de pucioasă 2—4 grame. Sau alifie 30 gr., camfor 1 gr. Sau alifie 30 gr. şi ori-ce preparaţie de mercur (argint viu) 1—2 gr.

Poporul o vindecă atingându-o cu mămăligă ferbieste, (care o aruncă apoi gănilor). Vorba e că arsura ajută. Unii ung pecinginea cu laptele cănelui. Alţii ard cu un fer încălzit câteva boabe de grâu sau cucuruz pe un fer rece şi smoala ce se formează pe ferul rece este foarte bună pentru a tămădui pecinginea.

Ştiri economice.

Sămănturile şi roada în România. Ministrul de agricultură al României a publicat, întemeiat pe date culese la faţa locului, întinderea sămănturilor şi producţia roadei pe anul agricol 1897—8 pentru grâu, săcără, orz, ovės şi rapiţă. Datele sunt deosebite pentru fiecare judeţ (comitat), iar pentru întreaga România sânt:

Grâul s'a cultivat pe o întindere de 1,453.600 de hectare, producţia a fost 20,600.100 de hectolitri.

Săcără, întindere 193,080 hectare, producţia 2,688.335 hectolitri.

Orz, întindere 654.850 hectare, producţia 10,450.800 hectolitri.

Ovės, întindere 295.950 hect., producţie 6,135.300 hectol.

Rapiţa, 13.652 hectare întindere şi 123 150 hectol. recoltă.

Expoziţia de vite împreună cu împărţire de premii în bani, ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“ aranjează în fiecare an, precum aflăm, potrivit hotărîrii luate de comitet, anul acesta se va aranja în *Sebeşul-săşesc*. La expoziţie se vor primi vitele locuitorilor din Sebeşul-săşesc şi comunele învecinate.

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“, zidit de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“ în comuna *Sălişte*, precum aflăm în toamna a. c. se va pune în lucrare, după-ce proprietarii se bucură de o bogată recoltă de prune. Precum se ştie, prunele uscate la cuptorul „Cazenille“ sânt superioare prunelor uscate la coşere, unde pe lângă că se scurge o mare parte a sucului, prunele de regulă se afumă, prin ce perd din valoare şi din gust.

Sfaturi economice.

Cari plante au trebuinţă mai mare de var?

Nici un fel de plantă nu isbuteşte, unde varul lipseşte cu totul; dar' măsura în care deosebitele plante folosesc varul, este foarte deosebită. O bună roadă are lipsă pe 1 jugăr cam de următorul var:

Grâul, săcără, orzul, ovėsul	10 până	15 chlgr.
Mazerea şi măzerichea	35	40
Cartofii şi napii	20	30
Trifoiul	40	80
Luţerna şi esparseta	100	150
Rapiţa, cânepa, tăbacul, hămeiul	76	140

Bucatele şi cartofii, precum se vede, isbutesc bine şi într'un pământ mai sărac de var, unde din lipsa de var s. p. trifoiurile s'ar face slăbuţe. Luţerna şi esparseta sânt cele mai profitabile de var. Acum dacă, precum de obicei se întâmplă, aceste plante rămân timp de mai mulţi ani pe acelaşi loc, este cu atât mai puţin de lipsă ca pământul să fie îmbunătăţit cu var. Cartofilor şi napilor nu trebuie să li-se pună nici-când var de-a dreptul, pentru-că capătă un fel de bube.

Vaca cu lapte trebuie bine mulsă.

Este de mare însemnătate a mulgei vaca întotdeauna până la cel din urmă strop; pentru-că la din contră nu numai că perdem cel mai bun lapte, care e cel dela urmă, ci şi vaca împuţinează laptele. Un profesor a făcut cercări în această privinţă, şi s'a incredinţat, că laptele vacilor, cari n'au fost mulse de ajuns, avea un gust deosebit-neplăcut şi nu era bun pentru pregătirea brânzei. Perderea laptelui, pricinuită prin mulgerea neîndestulitoare s'a ridicat până la 39 din 100 părţi faţă de laptele căpătat din mulgerea deplină. S'a mai incredinţat profesorul din vorbă, că împuţinarea laptelui a ţinut nu numai pe timpul cât vaca a fost rău mulsă, ci şi mult timp după aceea. După o mulgere neîndestulitoare de 10 săptămâni laptele s'a stricat cu totul, vaca a împuţinat foarte tare laptele şi nu se mai lăsa la muls, ci da cu piciorul.

O călătorie la Ierusalim.

Făcută de *Constantin Oprean* din Tilişca, scrisă după povestirea lui *Oprean de Iosif Marian*, învăţător în Mihalţ.

III.

(Urmare şi fine).

Eşind din Ierusalim pe poarta Damascului, care se află în partea de cătră mează-noapte, după o cale de o zi şi jumătate ajungem la fântâna lui Iacob, unde a vorbit Isus cu miera cea „samarineană“, dela care a cerut apă. Mergând mai departe ajungem la oraşul Sevastia, unde se află în ruine casele lui Irod. Sub ruinele acestea se află temniţa sau prinsoarea unde a fost încuiat sf. Ioan botezătorul şi unde i-s'a tăiat capul.

În apropiere se află oraşul Nazaret, unde a vieţuit Isus ca prunc. Aici se află biserica

Bunei vestiri, în care îngerul Gavriil a vestit Preacurata Fecioară că va naşte pe Mântuitorul lumii. Biserica aceasta e tare frumoasă. La depărtare cam de un ciaz şi jumătate se află muntele, unde Isus a săturat pe cei 5000 de oameni cu 5 pâni şi 2 peşti. Mai în jos e lacul sau „Marea Tiberiadei“. Pe ţermul acestui lac se află foarte multe izvoare de apă caldă, şi locuitorii sânt cei mai mulţi Jidovi, cari se ocupă cu pescăritul.

Dela marea Tiberiadei în apropiere se află muntele „Taborului“, unde s'a întâmplat schimbarea la faţă a lui Isus.

Până în vârful lui, trebuie un timp de cel puţin 3 ore, jur împrejur de el e tot şea, el apoi se înalţă dintr'una în forma unei coşniţe ciuntate la vîrf. Pe vîrf se află două mănăstiri, una catolică şi cealaltă răsăriteană.

După-ce am petrecut 4 luni şi jumătate în Palestina, în 30 Aprilie am părăsit locurile cele sfinte, dând mulţumită Domnului că m'a învrednicit de a le vedea, cu dorul în suflet de a veni şi de a împărtăşi cele văzute pe acolo şi altora, din nou suindu-mă pe vapor din Iaffa, venind pe la oraşele Beirut, Tripolea, Alexandria, Mersin, insula Rodus, Coşa, Chios, Smirna, Constantinopol, în 14 Maiu earăşi am fost de unde am pornit, adică în Militopoli în Rusia.

Relele urmări ale fumatului (pipatului).

Tutunul sau tăbacul conţine una din cele mai tari otrăvuri cari există, anume *nicotina*.

Această otravă străbate pe nesimţite în căile de resuflare şi ajunge până în cele mai adânci părţi, formând un fel de pojghiţă în toate ţesăturile acestor organe.

Facem din hârtie un cornet (tioc) subţire foarte ascuţit la vîrf. După-ce am lipit cu gumi marginile hârtiei, așa încât tiocul să nu se mai poată strînge sau lărgi, tăiem cu foarfecile vîrfurile, lăsându-i numai o mică gaură cât vîrfurile unui creion de scris. Purţând pe o bucată de hârtie albă vîrfurile acestui tioc, ca şi un creion, şi suflând uşor prin vîrf fumul dela o ţigare, vom vedea că ori pe unde fumul va atinge hârtia, vor rămâne nişte pete cafenii mai deschise sau mai închise, după-cum vom trece prin acelaşi loc odată sau de mai multe-ori cu vîrfurile cornetului. Cu acest fum putem face după voe litere sau umbrele unui desen, asemănându-se cu umbrele ce le facem cu sopia.

Dacă acum ne vom încerca să ştergem aceste pete, vom vedea că nu putem, chiar dacă le vom spăla cu apă. Aceasta nu ne dovedeşte altceva, decât că nicotina din fumul tutunului a străbătut prin particulele (găurile) hârtiei şi s'a vîrît așa de tare, încât mai uşor ne va fi să rupem hârtia, decât să-i ştergem petele.

Nu se vîră tot astfel şi în organele omului?

Ciuntu.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de
Silvestru Moldovan:

(Urmare).

La Mocani.

Spre apus dela calea, ce duce dela Trăscău la Aiud, se începe ținutul satelor *mocănești*. In el pătrunde un drum de județ (comitatens), construit în anii din urmă și care se desface din calea Trăscău-Aiud între Măgina și Felaiud, apucând spre dreapta.

Plecând pe acest drum trecem prin frumoasa pădure de stejar a colegiului reformat din Aiud, apoi lăsând la stânga valea Gârbovei, pe care în jos sunt așezate Gârbovele (Gârbova-de-sus, Gârbova-de-mijloc sau Gârbovița și Gârbova-de-jos) urcăm culmea unui deal păduros pe 7 serpentine mari și frumoase. Locul acesta se numește la Sloboda și se află pe teritoriul comunei Măgina. De aici nu peste mult sosim la poalele muntelui *Pleașa*, care se înalță la 1259 m, dominând înălțimile împrejmuitoare.

De pe culmea lui, acoperită cu pajiste și tufiș rar, avem o privire interesantă nu numai asupra unei mari părți a Ardealului, până pe la munții hotarnici, ci cu deosebire ni-se înfățișează privirii împrejurimea muntoasă din apropiere, ținutul Mocanilor, în care ne aflăm deja la *Pleașa*.

În văile dela poalele muntelui, spre apus, zărim casele împrăștiate ale cătunelor Valea-Uzii și Valea-Inzelului țiuțoare de comuna *Rimeț*. Rimețul și mica comună Olteni se află la marginea răsăriteană a mocănimii. La cealaltă margine a ei, la apus se află *Mogoșul*, ai cărui munți se ved în depărtare împreună cu munții Rosiei. În partea de câtră mează-noapte zărim șirul de munți, cari alcătuiesc valea Arieșului, ear' spre mează-zi, mai în apropiere se înalță puternicii munți Presaca, Peatra-Cetii, Peatra-Craivei și spre întregalde Peatra Caprei. Pe la acești munți se întind părțile de mează-zi ale ținutului mocănesc.

Pe această întindere, ale cărei granițe le putem observa de pe *Pleașa*, se înalță munți cu stânci de calciu și coaste de dealuri puternice, cari se resfiră spre valea Murășului, schimbându-se înspre aceasta vale în dealuri și coline. Ei sunt brazdați în toate părțile de văi, cu apă de munte cristalină, cari își îndreaptă valurile spre Murăș, alcătuiind în mai multe locuri căderi de apă, strimtori de munți și chei din cele mai interesante.

Pe văile aceste și pe coastele înălțimilor printre păduri bogate, se află împrăștiate pe mari întinderi satele mocănești, alcătuite de obicei din mai multe despărțeminte sau cătunuri.

Ponorul și Mogoșul.

Calea comitatensă, care ne duce la *Pleașa*, se continuă mai departe spre apus în lăuntru munților. Dela *Rimeți*, care se alcătuiește din mai multe cătune, sosim la muntele *Tarcău*. Urcând coama lată a acestui munte, care în punctul cel mai ridicat are o înălțime de 1228 m. ne aducem aminte de o strălucită învingere câștigată de câtră Români la poalele lui, în ziua de 4 Iulie 1849, asupra unei armate ungurești, ce voia să străbată în munți. Lăncerii Români, comandați de tribunul *Fodor*, s'au aruncat ca lei asupra năvălitorilor și cu toate că erau mai puțini la număr și slab înarmați, i-au nimicit, luându-le tot proviantul, câteva sute de puști, două tunuri și mai multe steaguri ungurești.

Dincolo de *Tarcău* se deschid de ambele laturi ale drumului două văi frumoase de munte. Spre mează-noapte curge valea Poenii, care mai în jos se împreună cu valea Ponorului, ear' spre mează-zi își are cursul valea *Toplița*, cu păreți de stâncă prăpăstioși. Drumul trece mai departe pe la *Brădești*, un cătun țiuțor de *Rimeț*, și ne duce la comuna *Ponor*.

Ponorul este o comună de munte frumoasă, cu 1183 de locuitori. Ea dimpreună cu *Brădești* se află în inima ținutului mocănesc, departe dela țeară și împrejmuită cu munți și coaste păduroase. Munții ei se mărginesc spre mează-noapte cu hotarul Sălcivelor, din valea Arieșului.

La Ponor se sfirșește drumul comitatens, ce l-au urmat până aci. Acest drum e proiectat să se construească până la *Roșia* și *Abrud* și când va fi terminat, va tăia de-a-latul ținutul Mocanilor și va fi o însemnată cale de comunicație a mocănimii. El se numește de obicei drumul *Abrudului*.

Sfirșindu-se la Ponor drumul construit, ne facem calea mai departe spre *Mogoș*, pe căi de munte, pe jos sau ceea-ce e mai obicnuit, călare pe cai de munte mititei, dar' tari și răbdurfi, cari ne duc cu cea mai mare siguranță pe coastele prețipite și pe marginile de prăpăstii ametoare.

Mogoșul este una dintre cele mai mari comune mocănești, cu 3077 de locuitori, cari însă se împart în satele sau parochiile deosebite *Mogoș-Mămăligani*, *Miclești*, *Valea-Barnei*, *Bârlești* și *Cojocani*. Aceste sunt împrăștiate pe un mare teritor, cu grupe de case și case singuraticе, așezate pe coaste și de-a-lungul părăelor și văilor. Teritoriul lor are o estensiune de 12.057 de jugere catastrale și formează marginea apuseană a ținutului mocănesc. *Mogoșul* este încunjurat de trei părți cu piscuri de munți, cu ale căror ramuri i-se împreună la apus și mează-zi înălțimile.

La meazănoapte se înalță *Poenița* (1440 m.), apoi vine stâncoasa *Suligata* înspre *Lupșa*, la apus aproape de *Detunata* e *Geamăna* cu piscurile sale gemene, ear' spre mează-zi își arată virful *Negrileasa*: tot atâți uriași puternici, de pe a căror culmi ni-se deschid priveliști alpine de mare frumusețe.

Dela *Mogoș* spre meazăzi-răsărit (în depărtare de 2—3 ore) se află comuna *Intregalde*, o însemnată comună mocănească, așezată pe valea *Gălzii*, în o regiune alpină romantică. De ea se țin cătunele *Valea-Gălzii* și *Necrilești*.

În *Rimeți*, *Ponor*, *Mogoș*, *Intregalde* și în celelalte comune de pe întinsul teritor muntos din preajma acestora, cum sunt *Valea Geoagelului*, *Dealul-Geoagului*, *Tecșestii* și altele, locuiesc numai Români, numiți de obicei Mocani, curați și neamestecați cu neamuri străine. Prin satele extinse nu se aude decât graiul dulce și străvechiu românesc, ear' pădurile, luncile și strimtorile de munte nu cunosc de alt răsnet, decât răsnetul duios al doinelor române, căci din zile vechi bătânești acești codri, aceste plaiuri și chei cu Români s'au pomenit în mijlocul lor.

Mocanii.

Călătorul, care traversează acest ținut, e silit a merge mai mult pe jos sau călare, decât cu carul, de oare-ce căile de comunicație în cele mai multe părți sunt foarte grele. Pe aici trebuie să călătorești călare, — scriu dnii *Frăncu-Candrea* — călăuziți de câte un mocan, pe potece, prin păduri și

pe părae printre stânci, pe unde numai iedera crește și numai căprioara și mititelul cal de munte pășește.

Așa este natura acestui loc muntos, cu văi adânci și chei prăpăstioase, care a determinat și așezarea și caracterul exterior al satelor.

Ele sunt foarte împrăștiate, cu grupe de case pe văi și dealuri și pe coastele stâncilor, căci loc plan pentru așezarea de localități mai compacte nu se află. Comunele politice se compun din mai multe cătune sau predii, cari împrăștiate pe văi, poartă nume deosebite. Une-ori chiar și grupele mai mici de case au numiri deosebite, după numele de familie al locuitorilor. Astfel spre pildă pe valea *Gălzii*, pe la *Intregalde* sunt grupuri de 3—4 case cu numele de: *Cheieni*, *Toporești*, *Păvelești*, *Modolești*, *Mărinești*, *Nistorești*, *Florești* etc.

În privința bisericească cele mai multe cătune (predii) formează parochii deosebite, cu biserici proprii. Causa este parte mărimea lor, d. e. cum sunt satele *Mogoș* ș. a. parte depărtările.

Bisericile sunt de lemn, unele foarte vechi; numai ici-colea se ved biserici de piatră, precum la *Ponor*, *Mogoș-Mămăligani* și *Valea-Barnei* etc. Casele asemenea sunt clădite din lemn, din bârne de fag și brad și cu acoperișul de paie; numai puține sunt acoperite cu șindile. În interior se compun de obicei din două odăi, între cari se află tinda, cu cuptorul pentru pâne.

Ocupațiunile de frunte ale Mocanilor sunt economia de câmp și creșterea vitelor sau păstoritul. Se poate că odinioară păstoritul va fi fost cel mai însemnat mijloc de traiu, de unde și vine numele de Mocan. Azi însă, alătura de păstorit este și plugăritul un ram de câștig principal, căci peste tot Mocanii din Munții-Apuseni — după-cum afirmă și domni *Frăncu-Candrea* — nu se ocupă cu păstoritul nici pe jumătate cum se ocupă *Săcelenii* sau așa numiții *Mocani* din România.

Cultivarea pământului și prăsirea cerealelor (bucatelor) întimpină greutatea, de oare-ce pământul e păduresc și neroditor, ear' clima este aspră. Dintre cereale se prășește grăul, orzul și ovésul, ear' cucuruzul (porumbul) numai pe unele locuri. Astfel spre pildă la *Necrilești* din cauza climei reci cucuruzul nu se coace. Să mai cultivă apoi și pomii roditori.

Portul Mocanilor.

Portul Mocanilor dela *Mogoș*, *Ponor*, *Intregalde*, *Necrilești*, *Valea-Gălzii*, *Valea-Geoagelului* și Dealul *Geoagului* este următorul:

Bărbații în vârstă poartă părul retezat până la mijlocul grumazilor, cei tineri sunt tunși. Vara poartă »colop« (pălărie) negru, de mărime mijlocie, cu marginile resfrinte în sus; în jurul găvăliei sunt învîrtite de 3—4 ori fire galbene de aramă; iarna au căciuli negre de miel. Cămeșile sunt din pânză sau de giolgiu. Lungimea lor este până peste șolduri, gulerul e cu figuri negre sau de arniciu vênăt ca: cărligel, păuni etc. Cămeșa se încheie la guler, la sîn are cărligel de colorarea gulerului; mânecile sunt de lărgime mijlocie cu pumnari strînți, cusuți ca și gulerul și de aceeași colorare, la bătâni cu ață albă. Peste cămeșe se încing cu curea lată, unele împodobite cu flori frumoase. Peste curea se poartă mai cu seamă în sărbători, peptar de piele înfundat, cu figuri frumoase pe piept, peste pieptar au mânecar, la care îi zic »leibër«. Peste pieptarul înfundat mai poartă puțini și pieptar lung, crepat, cu flori negre pe partea dinainte, cu 2 rînduri de bumbi vineți de sticlă cu câte 4 ciucuri: negri, vineți sau verzi.

CRONICĂ.

Musica română în Petersburg.

„La Revue Artistique” din Petersburg cuprinde în numerii din urmă portretele a trei artiști români, care cântă acum la Petersburg, D-șoara Botez, cântăreață românească, cântă la „Arcadia” numai cântece naționale românești foarte gustate de publicul rus. Dl Miloș Nițulescu, un violinist bun, dirigează orchestra română dela „Aquarium” cu mult succes și dl Sava Pădureanu concertează într-o mare grădinișă-restaurant de mai multă vreme. Musica românească le place foarte mult Rușilor.

„Grivița”. Cu ocazia sărbătorii zilei de 30 August, luarea Griviței, dl general Berendei, ministrul de război al României, a adresat M. Sale Regelui Carol, la Ragaz, felicitări în numele armatei.

M. Sa Regele a dat următorul răspuns:

„Mulțumesc din tot sufletul pentru felicitările așa de bine simțite ce mi exprimați în numele iubitei mele armate, pentru fericirea și propășirea căreia fac neîncetat cele mai călduroase urări”.

Costumul național — nepedagogic. „Patriei” i-se comunică, că la 1 Septembrie s'a prezentat d-șoara G. din Mitocul-Drăgornirnei la direcțiunea pedagogiei din Cernăuți, spre a fi primită ca elevă în institut. Directorul măsură de sus până jos fetița, care a avut inspirația a se prezenta în costum național și o întreabă: „Acesta ți-e portul?” Răspunzând fetița afirmativ, mai întreabă directorul: „Și d-ta crezi, că te vei pute prezenta copiilor în acest costum?!” Răspunzând afirmativ fetița și la întrebarea aceasta, s'a scandalizat dl director, cum poate fi cineva atât de naiv să creadă, că o învățătoare poate propune materiile de învățământ — în haine românești. Urmarea a fost, că directorul nici n'a admis pe d-șoara G. la examenul de primire. — Dacă directorul pedagogiei este condus de astfel de idei, se ne mai mirăm, dacă în anul acesta a primit în institut din 60 fetițe române, câte s'au prezentat, de abia 16, pe când pe Polone și Ovreice le-a primit cu ridicata — căci, vezi Doamne, ele n'au venit în costum național.

Ziua Elisabeta — sărbătoare școlară. Ministrul Wlassics va da în curând un ordin prin care în memoria Împărătesei va institui pe viitor ziua Elisabeta de sărbătoare școlară, în care nu se vor ține prelegeri în școalele și institutele din țeară.

Agrațiarea osândiților. Cu prilejul jubileului Majestatea Sa Monarchul nostru va agrația mai mulți osândiți. Toți directorii temnițelor au primit ordin, ca în timpul cel mai scurt să înainteze la locurile mai înalte numele robilor vrednici de agrațiare.

O miie de școale de stat. Ministrul Wlassics, precum scriu foile unguerești, proiectează din nou ridicarea alor o miie de școale de stat. Aceste școale are să le ridice statul în decurs de 6 ani, cu deosebire prin ținuturile curat românești și prin acele unde Maghiarii sunt în minoritate. Pe anul viitor sunt puse în plan ridicarea alor 200 de școli școale. Scopul ce-l urmărește ministrul Wlassics prin aceste fabrici de maghiarizare e evident, nu mai trebuie să-l spunem.

O foale unguerească care injură pe Dumnezeu. Din cazul atentatului căruia i-a căzut jertfă Majestatea Sa Împărăteasa, foia „Magyar Ujság” nu se îndestulește numai cu exprimarea doliului, ci injură pe D-zeu pentru-că a lăsat să cadă această nefericire asupra țării, și numai Dumnezeu poate să mai repară ce a greșit în contra Ungariei. Va se zică foile liberale nici în aceste zile de doliu nu-și pot ascunde arama și mânjesc durerea prin atheismul lor revoltător.

Sașii verzi din cercul de alegere al Hermanului au candidat de deputat în dietă pe parochul Franz Obert din Brașov. Fiind însă numărul „verzilor” din acest cerc mic, față cu majoritatea Sașilor moderați, cari în înțelegere cu Ungurii candidează pe secretarul de stat Jakačffy — e probabil, că acesta are să învingă.

Întru pomenire evlavioasă. Comisiunile ce s'au format pentru aranjarea sărbătorilor iubire voesc să cumpere hotelul Beau-Rivage din Geneva, unde a murit Împărăteasa, ca să-l schimbe în spital pe seama cetățenilor austro-ungari din orașul Geneva.

Soldat anarchist. Zilele acestea a fost deținut la stațiunea din Zombor un husar, care în decursul călătoriei a dezvoltat idei anarchiste, folosind vorbe vătămătoare la adresa Împăratului nostru. Mai interesant e, că ceilalți soldați îl ascultau în deplină liniște. Călăuzul, care a auzit bine despre ce e vorba, a arătat cazul îndată după sosirea la gară și poliția i-a și făcut datoria.

Sinuciderea unui preot reformat. Dumineca trecută preotul reformat din Péterszeg (com. Bihorului) Varga Bálint, s'a sinucis în un mod grozav. A mers la biserică, unde îl așteptau credincioșii. Dar' preotul de astă-dată n'a mers în altar, ci în turn, și deschizând fereastra s'a aruncat din înălțimea amețitoare. La auzul șgomotului poporul a năvălit din biserică și a rămas îngrozit la vederea trupului mort. Causa sinuciderii a fost miseria. A lăsat după sine femeia și mai mulți copii.

Chibrite „Emke”. Mai multe fabrici au cerut concesiune dela Emke, să le lase să pună pe cutia de chibrite marca societății „Emke”. Fabricanții o cer aceasta pentru-că cred, că purtând chibritele firma „Emke” vor trece mai ușor, și „Emke” din partea ei se va învoi, pentru-că îi vor da și ei unele procente. Noi însă să ne ferim de a cumpăra atari chibrite, și de a contribui cu banii noștri la îmbogățirea acestei societăți de maghiarizare.

O mașină de prins pureci. Dl S. Zugrov, deregător de finanțe în Viena, trimite Patriei din Cernăuți spre publicare următorul avis: Înainte cu 2 luni făcui o descoperire din întâmplare; aflai mai bine zis o mașină de prins pureci, care e unică în felul său. — Prin două săptămâni practicăi în continuu și dădui de un rezultat multumitor. Omul n'are alta de a face, cât a așeza noaptea mașina în mijlocul odăiei prinzându-se un numer mare de pureci! Oamenii vor crede: bine, dacă dorm, cum de sare bietul purece dela sinul meu la mașină? Atracțiunea aceasta e secretul meu rezervat, până-ce nu-mi voi fi dobândit patentul!

Iarna peste pieptare se poartă *țundră albă* de pănură de casă, cu clini subsuori; unii poartă și cojoace. Țundra se poartă și vara prin ploae și în călătorie. Cioarecii sunt de pănură albă de casă, cu cusătura pe dunga piciorului; în picioare peste cioareci trag >colțoni< ca și cioarecii, eșiți afară de o palmă din opincă; au apoi și învelitori albe de lână. Opincile au gurguie mijlocii, îngurzite frumos și cu nojițe dese. Unii poartă în sărbători și cisme.

Femeile poartă părul din frunte împărțit în două coșite subțirele, răsucite, ce se duc până la ceafă; de aci se împletesc două cozi numite >ciupi<, ce se înfășură în jurul capului. Învelitoarea e >chischineu< de boltă cu flori, legată îndărăt. Femeile bătrâne poartă chischineie vinete cu pui albi. Fetele umblă cu capul desvelit, părul din frunte îl împletesc în >cioc<, dus pe partea dreaptă peste ureche până la ceafă; aci se împletește cu coada de pe spate. Nevestele și fetele poartă cercei și mărgelile de sticlă, de colori diferite.

Cămeșile de sărbători sunt de jolgiu sau bumbac; cele de toate zilele de cânepă. Ele au brățare de lățime mijlocie; cele de sărbători sunt cusute cu bearcă sau arniciu negru cele de purtat cu arniciu roșu, la cele mai bătrâne cu arniciu vânăt, la sin cărligel, mânecile dela brățare până la todori sunt cu câte o >cheie< sau două; la cele tinere peste cot sunt >penele< la bătrâne peste umeri sunt >umerei<; din jos >fodori< mari încrețiți cu pene și cărligel; cusăturile pe la mâneci și subsuoară sunt cu cărligel de culoarea celorlalte forme. Dela brâu în sus cămeșa are 2 ciupage, unul pe pept și altul în spate.

Dindărpt se poartă >zadie< de lână colorată roșu cu vrște negre; unele printre vrște au fire de aramă. Pe partea din jos la călcăie zadiile sunt împodobite cu >pupuleți< în mai multe colori. Dinainte au opreg negru de lână, unele >șicluite< (călcate cu fer), pe margini și la mijloc cu cărligel roșu; pe partea din jos cu o vristă roșie ori galbină. Aceste sunt țesături de casă. Nevestele și fetele în sărbători mai poartă >perpete< (sort) cu flori din boltă. Peste acestea se mai încing și cu >brăcile< de păr, roșii, cu vrște negre, ce le cumpără dela >Mărginene<.

Nevestele și fetele poartă în sărbători peptare, cari au asemănare cu jiletca; pieptarul e din piele de miel, cusut cu flori frumoase de mai multe colori, puține au cusute și cu mătășă, cu 2 rinduri de ciucuri pe la sin. Femeile mai bătrâne au peptare înfundate, cusute cu flori de bearcă neagră, împetrișată cu roșu și verde. Unele poartă în sărbători peptare lungi, descheiate, cusute cu flori mai mult roșii, pe pept de ambe părțile și subsuori la clini cu ciucuri de >ibrișin< roșii și verzi. Earna poartă toate peptare înfundate, ear' peste ele țundre albe de pănură; mai rar, și cu deosebire în sărbători poartă unele și cojoace, cusute cu flori frumoase.

În picioare au un fel de ciorapi albi de pănură, numiți >cioareci<, până din sus de genunchi, apoi opinci ca și bărbații. În sărbători aproape toate femeile poartă cisme.

Acest port este puțin schimbat pe la Rimeț. Unii din Rimeteni au pălării mai mari și cioarecii sunt croiți cu cusătura îndărăt, ca la Românii dela țeară.

(Va urma.)

Monumentul Împărătesei Elisabeta. Pentru ridicarea monumentului Împărătesei-Regine Elisabeta, până acum s'au adunat 200.000 fl. Colecta se continuă cu mare zel.

Primari distincți. Se svonește, că din prilejul morții și înmormântării Majestății Sale Elisabeta, pentru zelul dezvoltat spre a face cât numai s'a putut de strălucită înmormântarea, primarul Vienei Dr. Lueger și al Budapestei Markus, vor fi ridicați la rangul de baroni, ear' primarul din Praga, D. Podlipny va căpăta titlul de cavalier.

Școalele din Brașov. La școalele medii române gr.-or. din Brașov — după cum scrie „Gaz. Trans.” — s'au făcut înscrierile în săptămâna trecută. S'au înscris la gimnasiu 321 tineri, ear' în cele trei clase ale școlii comerciale 75. La gimnasiu numărul tinerilor înscriși este până acum mai puțin cu 4, ca anul trecut. Mai sânt însă a se face unele înscrieri extraordinare, așa că numărul elevilor se va completa, ba poate va fi chiar mai mare ca anul trecut. La școala comercială însă s'au înscris cu 12 mai puțini. Reducerea se arată mai ales la cei înscriși pe clasa primă. În 18 l. c. s'a făcut în biserică S tului Ni o'ac chemarea Duchului sfânt, ear' după aceea i-s'a cetit tinerimei legile școlare. În 19 l. c. s'au început prelegerile în regulă. — La școalele primare înscrierile încă nu sânt sfârșite.

Cea dintâiu dispoziție a reginei Wilhelmina. De curând încoronata regină a Holandei a aflat, că prea sânt sgomotoase ovațiunile ce i-se fac mai cu seamă — noaptea. Ziua tot mai merge să i-se facă ovațiuni, dar' noaptea nu; mai ales când deja ai adormit și te trezesc din somn. A dat deci următoarea prea înaltă poruncă sau rugare:

„Rog cu iubire pe supușii mei să nu facă sgomot noaptea după 11 ore înaintea palatului regal, să nu facă ovațiuni, căci în acest timp, și de altcum destul de obositor, îmi conturbă liniștea de noapte.

Wilhelmina”.

Ordinațiunea aceasta a eșit în foaia oficială și de atunci nu mai are nimeni curajul să facă sgomot pe ulițe și de se nimereste să treacă noaptea târziu pe lângă palat, umblă în virfol degetelor, să nu trezească pe regina.

Averea lui Bismarck. După moartea lui Bismarck toate foile au scris despre averea lui, mărindu-o în mod greșit. „National Zeitung”, publică din isvor sigur faptul, că averea rămasă după Bismarck nu se urcă decât la 3 milioane și jumătate. Obiectele de preț sânt numai niște decorațiuni, cari nu pot fi înstrăinate și nu pot fi prefăcute în bani. Valoarea lor se urcă numai la vre o 150.000 marce.

Preot generos. Aflăm din „Patria”, că dl Ioan Gribovici, preot în Stănești, Bucovina, a dăruit din prilejul jubileului de 40 de ani al preoției sale 500 fl. pentru internatul de băieți români din Cernăuți și alte 500 fl. pentru internatul și pensionatul de fetețe de acolo.

Fapta se laudă de sine.

Un proces de presă. Foile unguerești au obiceiul ticălos de a scorni fel de fel de minciuni despre noi Români și despre

fruntașii nostri. Ele au scris și acum nu de mult, precum știm, că Români pe la *Purcăreni* vor să facă răscoală, când colo s'a dovedit, că tot lucrul e o minciună. Un asemenea lucru a scris foaia „Budapesti Napló” și despre dl *Rubin Patifa* din Alba-Iulia, zicând că în casa sa se țin adunări secrete. Aci însă s'a infundat treaba, căci dl Patifa i-a făcut proces foii. Procesul se va pertracta în 26 Septembrie și vom vedea ce va face Jidănașul *Braun Sándor*, redactorul acelei foi.

Cas de moarte. Joi, în 15 l. c. a răposat în Sibiu proto-notarul comitatului Sibiu, *Corneliu Tobias*. Răposatul fiind cunoscut și stimat în cercuri largi, la înmormântare, care s'a săvârșit în 17 l. c., au luat parte toată inteligența română din Sibiu, precum și mai mulți fosti colegi de ai răposatului, din depărtare.

Familia a dat următorul anunț: *Corneliu Tobias*, protonotar al comitatului Sibiu, după îndelungate și grele suferințe și-a terminat cursul vieții neobosite dedicate binelui comun, în 15 Septembrie n. a. c., la 1 oră dimineața, în etate de 57 ani. Rămășițele pământești ale neuitatului decedat se vor așeza spre odihna de veci, Sâmbătă, în 17 l. c., la orele 3 d. a., din locuința sa, strada Podului (Brückengasse) nr. 9, în cimiterul greco-catolic din suburbiul „Poarta-Tornului”. Cu profundă durere aduc aceasta la cunoștința tuturor amicilor și cunoștinților, în numele lor și al tuturor rudeniilor, adânc întristatele surori. Sibiu, în 15 Septembrie n. 1898. Francisca Tobias; vădava Constanța Balint n. Tobias.

Goană după anarhiști. Zilele acestea deregătoriile din țările apusene au început o adevărată goană în contra anarhiștilor. Capete încoronate au declarat, că nu-și vor mai pune piciorul pe pământul Elveției, câtă vreme măsurile privitoare la anarhiști rămân tot aceleași. În Roma au fost prinși mai mulți anarhiști; în Bruxella asemenea au fost prinși doi Francezi, cari au declarat că sânt anarhiști; în Lausanne poliția a arestat pe doi anarhiști primejdioși, bănuți că sânt soții lui Lucheni, dintre cari unul numit Gualdudi a găzduit pe Lucheni câteva zile.

Obligații — furate. Din *Apoldul-mic* ni-se împărtășește următorul caz: Din cassa Wertheimiană a însoțirii noastre Raiffesen de aici au pierit fără de urmă obligațiile datornicilor însoțirii, încât s'a putut constata, în noaptea de 30 Iulie c. Numărul obligațiilor e peste 200. Cassarul însoțirii e dl părinte Ioan *Orășteanu*, unde e cassa și la care s'au aflat și cheile. Com au pierit obligațiile până acum e o taină, dar' se bage de seamă cei răspunzători, și în prima linie, afară de cassar dl notar *Ilie Topârceanu*, precum și ceilalți, căci nu e lucru de glumă a se juca cu bani străini. Atât acum!

„Foaia Poporului” — de vânzare. Am primit dela mai mulți înștiințarea, că ar avea lipsă de „Foaia Poporului” din anii trecuți. Acestora le facem cunoscut, că „Foaia Poporului” de pe anii 1895, 1896 și 1897 o are de vândut dl *Teodor Toma*, proprietar în Pintic (Sz.-Péntek, posta Teke). Fiecare an costă câte 1 fl. 50 cr. Foaia e bine păstrată și curată.

Avis! Dela „Reuniunea de agricultură” primim următorul avis: Încunoștiințăm prin aceasta pe economii nostri, că înaltul minister r. u. de agricultură dto 25 Iunie a. c. nr. 42.128, a numit drept profesori-specialiști ambulanți pe *Czegledi Tivadar* cu locuința în Kaposvár, pentru specialitatea lăptăritului; pe *Monyi Károly* cu locuința în Nyiregyháza, pentru însoțiri; pe *Cséer Lajos* cu locuința în Sighișoara pentru cultura hemeiului și pe *Füredy Lajos*, cu locuința în Liptó-Szent-Miklós pentru cultura câmpului.

Chemarea acestor profesori ambulanți este a da ori-cui li-se vor adresa și în mod gratuit, îndrumări în specialitatea respectivă, a-și da în diferite chestiuni și la diferite întrebări părerea lor, a călători eventual la fața locului, unde împreună cu proprietarii vor lucra pentru introducerea îmbunătățirilor, ce le cred de lipsă.

Ținem să atragem luarea aminte a economilor nostri asupra acestei dispozițiuni ministeriale.

Sibiu, 5/17 Septembrie 1898.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”.

D. Comșa,
preș.

V. Torășianu,
secretar.

Albina, revistă enciclopedică populară, are în numărul seu mai nou (nr. 49) următorul cuprins: Asociațiunea Transilvană. — Metropolitul Șulț. — G. Nicolaescu: Din trecutul nostru. — G. Ionescu: Înaugurarea monumentului lui Radu-Negru. — Urmările beției. — P. G.: Biserica Curtea-Veche. — Dr. Fotino: Din boalele boilor. — Smara: Țuguu al babei I-iu. — N. Ghica Comănești: Somali. — Gr. Costu: Preotul și învățătorul. — Distribuira premiilor la școala din comuna Vișina. — O vizită arhierescă. — Mulțumiri publice. A. C. Groza: Sărbare școlară. — Apel. — Bibliografie. — Adrese către redacție. — Posta redacției.

Ilustrațiuni: Metropolitul Șulț. — Traian. — Decebal. — Monumentul lui Radu-Negru. — Biserica Curtea-Veche. — O priveliște din țeara Somalilor. — Somali. — Somali încercând cămile. — Somali od hnuindu-se.

R Î S.

Răspuns nimerit.

- *Bună ziua, babă Frasă,*
- *Culeg mere, jupâneasă!*
- *Dar' acasă-i moș Martin?*
- *Îs bune dacă le acrim*
- *Tu babă, ești surdă,*
- *Amu minai vaca 'n curdă.*
- *Tu babă, ești proastă,*
- *Ba pe vaca noastră.*

De G. Răsădeanu Șeitineanul.

POSTA REDACȚIEI.

Abonent nr. 8975 în Icl. Numeri nu avem decât din anul trecut. Ist. bisericescă este de Ioan Rațiu și de Grama; scrie la librăria archid. în Blaj.

V. Vinu și soți în Z. Cele-ce ne trimiteți nu sânt strigate populare, ci sânt făcute de d-v., dar' sânt slabe și nu se pot publica.

T. T. în P. Anunțăm azi.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. în. Înălț. s. Cruci, gl. 7, sft. 5.		răs. ap.
Dum.	13 Muc. Corneliu Sut.	25 Eleofas	6 1 5 59
Luni	14 (+) Înălț. S. Cruci	26 Ciprian	6 3 5 57
Marți	15 S. Mc. Nichita Rom.	27 Cos. Dam.	6 4 5 56
Merc.	16 Mța Eutimia	28 Vent. reg.	6 6 5 54
Joi	17 Mucenița Sofia	29 Michail Ar.	6 8 5 52
Vineri	18 Cuv. Eumenie	30 Ieronim	6 11 5 49
Sâmb.	19 Muc. Trofim	1 Oct Rem.	6 13 5 47

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Marți, 15 Septembrie: Monor (comitatul Bistrița-Năsăud), Séc.

Mercuri, 16 Septembrie: Reteag.

Joi, 17 Septembrie: Bachnea, Ciuc-Sereda, Supurul-de-jos.

Vineri, 18 Septembrie: Alba-Iulia, Almakerék, Codlea, Rușii-munți (Maros-Oroszfalu).

Sâmbătă, 19 Septembrie: Șieul-mare.

Dr. Vuia,

reîntors din **Băile Herculane**, și-a reînceput practica medicală în **Arad**, str. Sina, vis-à-vis de seminar.

[1765] 2-6

A apărut și se află de vânzare la **Librăria „Tipografa”, societate pe acțiuni în Sibiu:**

Lupta pentru drept

de **Dr. Rudolf de Jhering**

traducere

de **Teodor V. Păcățian.**

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

fiecare Român,

luptător pentru

dreptul național.

A apărut la

„Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea

Stuparilor

săteni

de

Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibillul”.

Prețul 85 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tractează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlarele noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia”,
societate pe acțiuni în Sibiu.

Prăvălia „Mercur”,

societate comercială pe acții în Dej,

aduce la cunoștința on. public român, că pentru sezonul de toamnă și iarnă se poate căpăta cu cele mai modeste prețuri:

Stofe pentru dame indigene și franceze, casane și parchete în cele mai moderne colori și desemnuri. Diferite zephyruri, oxforduri și cretoane. Tot soiul de pânză și chifone pentru albituri.

Stofe bărbătești indigene și engleze dela cele mai renumite fabrici.

Papuci (ghete) și galoci pentru bărbați, dame și copii.

Pălării pentru bărbați și copii în fașonurile cele mai nouă și pălării preoțești. Plapoane de chașmir, atlas și rong mari și pentru copii. Foarte frumoase covoare de spargă, tapestri și persiane.

Mare deposit de bumbacuri de brodat, împletit și tot

Rum veritabil, englez, de Cuba și Jamaica.

Vinuri naturale de masă, friptură și desert.

Vinderea se face în mare și în detal cu cea mai mare promptitate.

[1715] 4-10

Direcțiunea.

soiul de urzit și bătut, alb, galbin și colorat, direct importat din cele mai renumite fabrici din patrie și străinătate.

În brânza ferăriei: Toate soiurile de penți și ruzi, precum și fer pentru unelte agronomice. Unelte pentru fauri, lăcătari și măsari. Diferite cuptoare și tinichea neagră și albă.

În băcănie: O mulțime de soiuri de cafea, orezuri japoneze, italiene și indigene. Lumini de masă și biserică. Uleiuri de masline etc. Diferite colori în firnis în doze à 1/4, 1/2 și 1 chlg., feștea pentru padimenturi etc. Recusite de școală, tăblițe, caiete etc.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit Expedez deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerare de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 pahare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sită pentru ceai,
- 1 lopățiță pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la oaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpăta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturor cărora nu le convine marfa. Nimeni să nu lase deci prilejul acesta admirabil și să-și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de nuntă și ocaziune

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se capătă numai la

[1614] 5-5

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent
Viena, II., Rembrandstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincă se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal higienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să mă trimiteți trei garnituri de aceste la adresa cumnatei mele br. Nyáry născ. Somogyi la Szántó.

Pilis.

Primind expediția sunt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60.

Cluj.

Br. Iuliu Nyáry.

Baronesa Bánffy.

Nr. 97—1898.

[1752] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **învățător** la școala comună din **Racovița** se escrie concurs cu terminul de **26 Septemvrie 1898.**

Emolumente:

1. Salar anual de 300 fl. v. a. din cassa alodială, eventual ajutor de stat încă de 100 fl. v. a.

2. Cuartir în natură, grădină și relut de lemne 16 fl. v. a.

3. Dela concurenți se recere să aibă diplomă de cualificațiune, eventual absolutor pedagogic; să fie de naționalitate Român, să fie versat în cantul și tipicul bisericesc, având datorința a compune un cor și a cânta în Dumineci și sărbători la serviciul divin cu elevii de școală; cei cunosători de note sînt preferiți.

4. Concurenții au să se presente în comună în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a-și arăta aptitudinea în cântările bisericesti.

5. Concurenții au de a-și așterne suplicele „Scaunului școlar comun din Racovița”, p. u. Feleș-Sibes, comitatul Sibiului.

Racovița, în 8 Septemvrie 1898.

Valeriu Florianu,

președintele scaunului școlar.

Un învățacel

se primește la

„Tipografia”, societate pe acțiuni
în Sibiu.

Acela trebuie să fie absolvat a II-a clasă gimnazială sau reală.

„ARIEȘANA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă să dau 6%, dar' darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoală cu reînțoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 48—60

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuș artistic și

casse contra focului și spargerei

în executare solidă, pe lângă prețuri moderate, și deja am gata un deposit de casse lucrate de mine.

[1534] 10—10

Cu toată stima

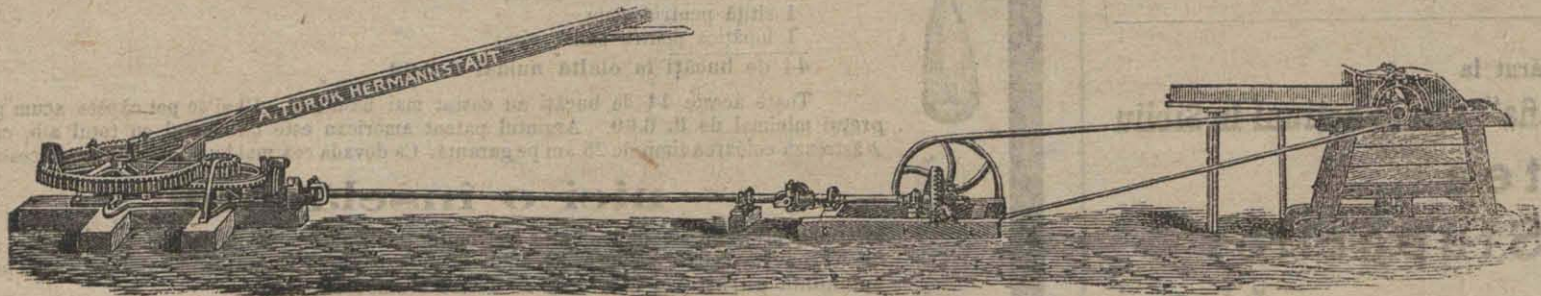
SAMUEL SCHUSTER,

Hundsrücken nr. 23.

Prețuri ieftine, culante condițiuni de plătire.

Întemeiat la 1857.

Întemeiat la 1857.

Andrei Török,

fabrică de mașini agricole în Sibiu, Jungenwaldstrasse nr. 1,
(Poarta Cisnădiei),

recomandă p. t. publicului marele seu magazin de tot felul de mașini agricole, anumit:

Mașini de trierat purtate cu mâna și de cai, cel mai nou sistem, mașini de trierat și curățit (ales) purtate de cai, vapori sau motori, mașini de ales grâul în 4 mărimi deosebite, triere, în 10 mărimi și calități, teascuri pentru oleiu și mașini pentru tescuit sēmēnța de oleiu, stropitori contra peronosporiei sistem Vermorel, ieftine și de un fabricat excelent, diferite feluri de pluguri, mașini de sēmēnat, de sfărmit cucuruzul etc.

Representanța renumitelor fabrici de motori cu benzin și petroleu, precum coase „garanție”.

Noutate: Mori patent „Simplex” și „Original”, purtate de cai ori motori. Aceste mori macină sau răjnesc (urluesc) grâu, orz și cucuruz în diferite finețe, după plac. Cea mai bună și mai ieftină moară a timpului.

Să se ceară liste de prețuri, cari se trimit gratis și franco.

Prețuri ieftine, culante condițiuni de plătire.

[707] 15—22

Reparaturi de mașini se primesc și se execută prompt și ieftin sub garanție.